

Kürt Sorununda Komünist Yaklaşım ve Görevlerimiz

14. Kongrede
oy birliğiyle onanaylana
siyasi raporun E bölümü
(Ankara, 7 - 8 Eylül 2024)

Kommunistische Partei der Türkei

TKP

Kürt sorununda komünist yaklaşım ve görevlerimiz

2

**TKP 14. Türkiye Kongresi'nde oy birliğiyle onaylanan
siyasi raporun E bölümü
(Ankara, 7.-8. September 2024)**

Türkiye Komünist Partisi

TKP 14. Kongre hakkında

Türkiye Komünist Partisi (TKP), 14. Kongre Türkiye Konferansı 7-8 Eylül hafta sonunda »Devrimci görevler için derinleşme, derinleşerek devrim ve sosyalizme...« sloganı ile gerçekleşti.

- Filistin direnişi ve İsrail'in saldırganlığı;
- Ukrayna'daki savaşın gölgesinde Türkiye dış politikası;
- komünizm ve uluslararası alan;
- Kürt sorununda komünist yaklaşım ve görevlerimiz; göçmen sorununda gerçekler ve partinin görevleri;
- Türkiye ekonomisindeki dönüşüm ve sınıf mücadelesi alanı;
- düzen siyaseti, devrimci görevler ve TKP'nin müdahalesi başlıklarında kapsamlı bir analiz ve değerlendirmenin yanı sıra TKP'nin üzerine düşen devrimci görevlerin yer verildiği Siyasi Rapor delegelerce oybirliği ile kabul edildi.

Auf dem Parteitag wurde auch eine Reihe von organisatorischen Entscheidungen getroffen, um die TKP-Organisationen entsprechend den im politischen Bericht beschriebenen Aufgaben zu stärken.

Kongrede aynı zamanda TKP örgütlerini Siyasi Rapor'un tarif ettiği görevler doğrultusunda güçlendirmek üzere bir dizi örgütsel karara imza atıldı:

- Holdinglere ve NATO'ya ve emperyalist savaşa karşı mücadelenin sürdürülmesi;
- laik bir toplumsal düzen için mücadelenin sürdürülmesi;
- gençlik çalışmaları başta olmak üzere uyuşturucuya karşı sert bir mücadelenin içine girilmesi;
- yerel yönetimlerin attığı adımların halkın yararı adına takibe alınması;
- TKP'nin Küba ile dayanışmasının ablukaya karşı mücadele önceliklendirilerek büyütülmesi de

Türkiye Konferansında oybirliği ile kabul edilerek TKP'nin önümüzdeki dönem yol haritasına eklenen karar başlıkları oldu.

Buradan siyasi raporun
tümüne ulaşabilirsiniz

Devrimci Görevler İçin Derinleşme Derinleşerek Devrim Ve Sosyalizme...

14. Kongre Raporu üzerine

Türkiye Komünist Partisi'nin 14. Kongresi'nin görüş ve onayına sunulan bu belge, bir dizi toplantının ardından, 15 Mayıs 2024 tarihinde yazılmaya başlandı. 7-8 Eylül'de gerçekleşen 14. Kongre Türkiye Toplantısına dek kapsamlı bir tartışma ve değerlendirme sürecinden geçti. İlk olarak partinin ilgili merkezi kurullarıyla paylaşılarak değerlendirildi. Gelen öneriler doğrultusunda gözden geçirilen rapor Haziran ayında parti örgütlerine iletildi. Ardından TKP üye ve gönüllülerinden gelen çok sayıda yazılı katkıdan ve tüm TKP örgütlerinin dahil olduğu siyasi rapor toplantılarının tutanaklarından süzülen öneriler doğrultusunda üzerinde değişiklikler yapıldı ve delegelere sunuldu. Okuduğunuz rapor nihai halini delegelerinin katılımıyla gerçekleşen 14. Kongre Türkiye Toplantısındaki katkılarla aldı.

Raporun yayınlandığı tarih itibariyle 31 Mart yerel seçim sonuçlarının yarattığı sarsıntının etkileri tüm siyasi mecralarda sürmektedir. Devlet ve AKP'nin farklı kanatları arasındaki mücadelede sürekli yeni sayfalar açılmaktadır. AKP iktidarının büyük sermayenin isteği doğrultusunda şekillendirdiği ekonomik politikalar emekçi halkın yaşamını tarifsiz ölçüde zorlaştıran unsurlarla güçlendirilmektedir.

İsrail'in Gazze'deki katliamı hız kesmeden devam etmekte, Ukrayna'daki savaş yalnız cephede değil iki ülkenin yönetiminde her gün-her saat yeni bir tablo ortaya çıkarmakta, Suriye'den başlayarak sınırdaş olduğumuz Irak, İran, Ermenistan ve Gürcistan'da yeni patlamalara gebe sıcak gelişmeler yaşanmaktadır.

Bu metin Kongre'de onaylanıp kamuoyunun bilgi ve değerlendirmesine sunulduktan bir süre sonra bu başlıkların bir bölümünde yeniden değerlendirmeyi gerekli kılacak olayların tetiklenmesi şaşırtıcı olmayacaktır. Raporda yer vermediğimiz kimi konuların hızlı bir biçimde gündemin zirvesine yerleşmesi de olasıdır.

Kendini ciddiye alan, önemseyen, ülke ve dünyayı değiştirme iddiasıyla hareket eden devrimci bir partiyi geçtik, hiçbir düşünce ya da araştırma merkezi böyle bir ortamda a'dan z'ye her alanı kucaklayan ve kritik başlıkları bu geniş kapsamın içinde soğutan bütünlüklü bir rapor hazırlamaya yeltenmez.

Kendimizi ciddiye alıyor, önemsiyor, ülke ve dünyayı değiştirme iddiasıyla hareket ediyoruz.

Yakın geçmişi Marksizm-Leninizmin yol göstericiliğinde ve belli bir bütünlükle değerlendirdikten sonra, gelecek için temel bazı öngörülerde bulunup görevler çıkarmak, kongre süreçlerinde yaygın kabul gören, partimizin de geçmişte tercih ettiği bir yaklaşımdır. Bir süredir kongre ve konferanslarımızda bir ya da birkaç başlığa

Yöğunlaşmayı tercih etmemizin nedeni, başka şeyler bir yana, bu yaklaşımın verimsiz olmaya başladığına ilişkin kaygılardır. Toplumsal ve siyasal yaşamın önemli hiçbir alt başlığını dışarıda bırakmadan yapılandırılan yazılı metinlerin güncel gelişmelere direnç gösterip belli bir kalıcılık kazanabilmesi için içerikten giderek daha fazla fedakarlık edilmektedir.

Konunun bir boyutu, veri akışında 20. yüzyıl ile kıyaslanamayacak bir artışla karşı karşıya kalmamızdır. Marksizm asli meselelerle tali meseleleri ayırtmak ve somut ne kadar karmaşık olursa olsun, mevcut nesnellikten ufuk açıcı sonuçlar çıkarmak için bize oldukça güçlü bir yöntem sunuyor. Buna rağmen enformasyonun gerçeklik üzerindeki etkisi kimi örneklerde tahrip edici boyutlara çıkmakta ve işçi sınıfının kurtuluşu için mücadelede önemsiz-gereksiz bir ayrıntı olarak görülebilecek kimi başlıklar siyasal ve ideolojik dinamikler üzerinde büyük etkide bulunmaktadır.

Ancak asıl mesele, Sovyetler Birliği'nin çözülmesini takip eden dönemle birlikte ortaya çıkan belirsizliklerin artarak sürmesi ve dünyanın yeni bir dengeye kavuşmak yerine kaotik bir iklimin içinde sürüklenmesidir. Bu iklimin en belirgin özelliği, hem uluslararası hem de ulusal ölçekte hesaba katılması gereken aktör sayısındaki artıştır. Hesaba katılması gereken her yeni aktör, birbiriyle etkileşime giren, sürtünen ya da çatışan vektörlerin sayısında da artış anlamına geliyor.

Kapitalizmin mezar kazıcısı işçi sınıfı aynı zamanda onu fiilen sınırlayan, hatta reğüle eden bir güçtür. Proletaryanın burjuvaziye çeki düzen vermek gibi bir misyonu olmasa da, emek ile sermaye arasındaki mücadele kimi kesitlerde sömürücü sınıfları dizginler. SSCB'nin yıkılışının ardından dünya ölçeğinde işçi sınıfının baskısı azaldıkça kapitalizm daha kuralsız işlemeye başlamakla kalmamış, aynı zamanda tek tek ülkelerde ve uluslararası alanda sistem içi çelişkiler de daha kontrolsüz hale gelmiştir. Hesaba katmamız gereken aktörlerin sayısındaki artış, etkili bir işçi sınıfının burjuva diktatörlüğüne karşı mücadeleyi sadeleştirdiği gerçeği ile birlikte ele alınmalıdır. Bu mücadelenin geçici de olsa enerji yitirmesi, emperyalist-kapitalist sistem içindeki unsurların ortak düşmanları olan işçi sınıfına karşı birleşme alışkanlığını belli ölçülerde değiştirip zayıflatmıştır.

Bu koşullarda dünyayı anlama ve yorumlama görevimizin onu değiştirme irade-mize güç verebilmesi için gerçekliğin hangi noktalarına odaklanacağımız her zamankinden daha büyük bir önem taşıyor. Bir devrimci özne olarak partimiz için başat kriter, yıkmakla yükümlü olduğumuz düzenin işçi sınıfının müdahalelerine açık zayıf noktaları olmalıdır. Bugün işçi sınıfının bu tür müdahaleler için gerekli enerjiden yoksun olması bu kriteri geriye çekmek için hiç de bir gerekçe oluşturmuyor. İşçi sınıfının bu noktaların dışında bir düzlemde enerji biriktirebileceğine ilişkin beklentiler, sınıflar mücadelesinin tarihinin bize öğrettikleriyle açık bir çelişki içindedir.

Kapitalist dünyanın bugününe damga vuran savaşlar, siyasi ve ideolojik istikrarsızlık, hegemonya krizi, göçler, ırkçılık, dincilik ve emekçi kitlelerin hızla yoksullaşması gibi olguların ele alınışında reformist bir bakış açısı ile devrimci bir bakış açısı arasında ciddi farklar vardır. Bu farklar yalnızca “görev tanımı”nda değil aynı zamanda mesele-nin tarifi aşamasında da kendini hissettirir.

Herhangi bir “bütün”den değil belli bir stratejinin prizmasından geçirilmiş ve bu anlamda kritik parçalara ayrıştırılabilen bir “bütün”den hareket etmek durumundayız. Bu anlamda Kongre’de tartışılıp bağlanması için hazırladığımız bu temel belgeyle, ne bugünün gerçekliğine ilişkin bir tamamlanmış katalog sunuyoruz ne de gündemimizde olan bir ya da birkaç başlıkla sınırlanan “tematik” bir değerlendirmeyi paylaşıyoruz. 14. Kongre metni, partimizde “biz ne yapıyoruz” sorusunu soran herkesin gereksindiği stratejik unsurları barındırıyor. 2024 yılında bizim açımızdan en yaşamsal olan soruların belirlenmesi ve yanıtlanması başlı başına bir stratejik tercih olarak görülmelidir. Oradan başlıyor ve yol haritamızı bu tercihler doğrultusunda güncelliyoruz.

E. Kürt sorununda komünist yaklaşım ve görevlerimiz

1. Bugünkü haliyle Kürt sorunu, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunu da kapsayan tarihsel bir dönemin ürünüdür. Kürtlerin Osmanlı İmparatorluğu ve başka devletlerdeki varlığı 1920’lerde dönüşüme uğramış ve bölgesel karakterini korumakla birlikte Kürt sorunu en fazla Türkiye Cumhuriyeti’ni iç dinamikleri tarafından biçimlendirilmiştir.

2. Birinci Dünya Savaşı ve Ekim Rus Sosyalist Devrimi’ni takip eden yıllarda yaşanan dağılma ve kuruluş süreçlerinde Kürtlerin devletleşmemesinin çok karmaşık nedenleri vardır. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun bir Kürt devletinin kuruluşunun önüne geçen etmenlerden biri olduğu tartışmalıdır. Bununla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun Kürt halkının eşitlik ve özgürlük arayışında mutlak bir kayıp anlamına geldiği, bu nedenle bu kuruluşun meşruiyetinin sorgulanabileceği iddiası büsbütün temelsizdir. Milli Mücadele’nin başarısızlığı ya da cumhuriyetle taçlanmaması durumunda ortaya çıkacak bölgesel, hatta uluslararası dengelerin mazlum bir halkın lehine olacağı düşüncesi fazlasıyla öznel ve tarih dışıdır. Anadolu’da verilen kurtuluş mücadelesinin başarısızlığı, yalnızca bizim bölgemizde yaşayan halklar açısından değil, Sovyet Rusya, dolayısıyla uluslararası işçi hareketi açısından yıkıcı sonuçlar doğuran karşıdevrimci bir gelişme olurdu.

3. Birinci Dünya Savaşı’nın hemen sonlarında başlayan devrimci dönemi karakterize eden, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının hareketlenerek birçok ülkede iktidara yönelmesi ve daha az gelişmiş coğrafyalarda ulusal kurtuluş hareketlerinin yükselişidir. Birbirine etkileşime girerek devrim cephesini oluşturan bu iki dinamiğin özellikle Avrupa ve Asya’da yarattığı sarsıntının bütün noktalara eşit dağılması ve benzer sonuçlar doğurması kuşkusuz imkan dahilinde değildi. Aşiret yapısının sekteye uğrattığı Kürt uluslaşmasının, çok parçalılığın üstesinden gelerek bir devletleşmeye evrilmesini engelleyen ne Türkiye Cumhuriyeti ne de Lozan’dır. Öte yandan Birinci Dünya Savaşı’nın kazananı emperyalist bloğun dayattığı anlaşmalardan biri olan Sevr’in bağımsız bir Kürt Devleti’ne imkan sağlayacağı da tartışmalıdır. Öyle olsa bile, Sevr Anlaşması emperyalist savaşın emperyalist barış girişimidir ve tarihsel meşruiyeti sıfırdır.

4. Kürtlerin Milli Mücadele'yle ilişkisi konusunda toptancı değerlendirmelerden kaçınılmalıdır. Bu titizlik, bütün etnik topluluklar için geçerlidir. Anadolu'daki mücadele gerici ile ilerici, devrimciler ile karşı devrimciler, yurtseverler ile işbirlikçiler arasındadır. Başta Saray erkanı ve İstanbul hükümeti olmak üzere, Türklerin arasında da Milli Mücadele'ye düşman çok sayıda unsur vardır. Buna karşılık, Kürt aşiretlerinin bir bölümü işgale karşı mücadeleye açık ve kapsamlı bir destek vermiştir. Kürtlerin bir bütün olarak İngiliz ya da Fransız emperyalizmiyle işbirliği yaptığı iddiasının bir karşılığı yoktur.

5. Kürt aşiretlerinin bir bölümünün Anadolu'daki mücadeleye katkısıyla birlikte Kürtler kurucu bir unsur olarak tanınmış ve kısmi temsiliyet hakkı elde etmiştir. TBMM'nin ilk dönemine damga vuran bu adımlardan geriye dönülmesi bir "aldatma-aldatılma" ilişkisiyle açıklanamaz. Milli Mücadele'ye damgasını vuran genç Türk burjuvazisinin ve hareketin öncü kadrolarının ulusal sorunu çözmek için gerekli bakış açısından uzak oldukları ortadadır. Ayrıca Kürt aşiret yapısı da bu sorunun çözümü için uygun bir zemin asla oluşturamamıştır. Zaten Kürt sorununun hafifletilmesi ancak aşiret yapısının dağıtılması ve büyük toprak sahiplerinin Kürt nüfus üzerindeki hakimiyetinin kırılması ile mümkündü. Ankara hükümetinin böyle bir niyet ve gücü olmadığı gibi, Kürtler arasında aşiret yapısını bozmaya dönük bir dinamik de bulunmuyordu.

6. Hükümetin Kürt aşiret yapısını kabullenerek onları devlet yanlısı ve karşıtı olarak tasnif etmesi ile birlikte Kürt sorununu kemikleştiren bir süreç başlatılmış oldu. Oysa zamanında Sovyet yönetimi ve TKP'nin önerdiği gibi tarımdaki geri yapıların tasfiyesi için cesur adımlar atılsa ve Kürt kimliği/diline ilişkin yasağın tutum terk edilseydi çok farklı bir sonuç elde edilirdi. Bu öneriyi yaparken komünistler iktidarın iç sorunlarını ve sınıfsal-ideolojik kısıtlarını elbette biliyorlardı. Ancak Ankara hükümetini ellerinden geldiğince cesaretlendirmek ve daha halkçı bir çizgiye getirmek için çaba harcıyorlardı.

7. Kuruluş sürecinde yaşanan isyanlar, asla buna indirgenemese de, Kürt kimliğine dönük inkar ve yasaklamalara karşı kuvvetli bir itirazı da içermektedir. Bununla birlikte bu isyanlar sınıfsal, ideolojik ve siyasi açıdan Cumhuriyet'in temsil ettiği çizginin tarihsel olarak gerisinde ve karşısındadır. Baskın bir biçimde Hilafetçi-gerici bir karakter taşıyan söz konusu kalkışmaların önemli bölümü emperyalist ülkelerce açıktan desteklenmiştir. Aşiret reislerinin önderliğinde, bir burjuva devriminin merkezîyetçi hamlelerine gerici ideolojilere dayanarak ve emperyalist ülkelerle ilişkilenerken direnmeye kalkan bir harekete, hiçbir koşulda anlayışla bakılamaz. Bu isyanların gerici yapısını ve emperyalist ülkelerle etkileşimini geçiştirmeye, önemsizleştirmeye ya da yok saymaya dönük girişimler Kürt halkının eşitlik arayışına zarar vermektedir. Ayrıca dinin ve halifelik kurumunun Türk-Kürt birliğini sağlayacak biricik unsur olduğunu ileri süren tezlerin hiçbir karşılığı bulunmamaktadır.

8. Şeyh Sait İsyanı bu kalkışmalar içinde kuşkusuz en önemlisidir. Türk gericiliğinin önemli bölümünün ve Kürt milliyetçilerinin Şeyh Sait'i bir tabuya dönüştürmek ve ona ilişkin gerçekleri "Kemalist tarih tezi"nin uydurması olarak göstermek istemesinin bir dizi nedeni vardır. Her şeyden önce Cumhuriyet'in kuruluşunun meşruluğunu ortadan kaldırmak için, Şeyh Sait gibi onun karşısındaki kuvvetlerin aklanması gerekir. Bu doğrultuda Vahdettin ya da Cumhuriyetçi kadroların tamamının gençliklerinde müca

deleye giriştiği Abdülhamit gibi figürlerin bir yanlış anlamaya kurban gittikleri kanaati uyandırılmak ve onlarla ilgili yeni bir öykü kurgulanmak istenmektedir. Şeyh Sait için de aynısı geçerlidir. Şeyh Sait'in bölgede bir gerici üretim merkezi olarak faaliyet gösteren ve göstermeye devam eden Nakşibendi Tarikatı'nın önde gelen isimlerinden olması, bugün Türk ve Kürt gericiliğinin ona kol kanat germesinin bir başka nedenidir. Son olarak, Kürt milliyetçiliğinin, Şeyh Sait'i kahramanlaştırmasında, dönemin isyanlarında halkçı-devrimci karakterli hiçbir ismin öne çıkmamasının payı olduğu da unutulmamalıdır.

9. Söz konusu isyanların önderliklerinin sınıfsal, ideolojik, siyasi karakterine ilişkin netlik, genç cumhuriyetin önderlik kadroları söz konusu olduğunda, kaybolmaktadır. Başka başlıklarda olduğu gibi feodalizmin tasfiyesi ve aşiret yapısının kırılması gibi zorlu meselelerde yönetici kadroların burjuva devrimlerinin barındırdığı bütün kısıt ve çelişkileri yaşadığı görülmektedir. Aynı zamanda uygulanan politikaların tutarsızlaşmasına neden olan bu kısıt ve çelişkiler yalnızca yönetici kadrolar arasındaki ideolojik ve siyasi farklılıklardan kaynaklanmamış, giderek güçlenen sermaye egemenliğinin yapısal özelliklerinin de ürünü olmuştur. Buna karşın, başka başlıklarda farklı konumlanışlar geliştirebilen Cumhuriyetin önde gelen kadrolarının içinden Kürt halkının eşitliğine kağıt üzerinde olsun önem veren unsurların çıkmaması, tersine inkarcı bir yaklaşımın resmi politika haline gelmesi, bu yapısal özelliklerle ilişkilidir.

10. Farklı bir bağlamda ve yıllar sonra Dersim İsyanı, bölgenin özgün aşiret düzenini korumak için merkezi otoriteye karşı gelen güçler tarafından örgütlense ve ilerici bir karakter taşıyorsa da önceki isyanlardan farklı bazı özelliklere sahiptir. Cumhuriyet'in kuruluş dönemi geride kalmıştır ve yurttaşlar arasındaki eşitsizlik ve adaletsizliklerin sorumluluğu burjuva iktidardadır. Dersim İsyanı'nın bastırılmasında Cumhuriyet değerleri ile etkileşime ve uyuma açık hale getirdiği toplumsallığı aynı zamanda geri formasyonlara bağlayan faktörlerden biri olan Aleviliğe karşı devletin Osmanlı'daki reflekslerinin bir kez daha harekete geçtiği gözlenmiştir. Dersim'de geri toplumsal ilişkilere yaslanan bir direncin kırılmaya çalışılması tarihsel bağlamda ne denli anlaşılır olursa olsun, bu süreci takip eden kışkırtıcılık, aldatma, kıyıcılık, katliam ve zorunlu göç asla kabul edilemez. Bu katliamın bölgede yarattığı derin hassasiyetlere saygı gösterilmesi, Cumhuriyetçi birikim içinde bu kıyıcılığı olumlama girişimlerine karşı mücadele edilmesi, Milli Mücadele'nin ve Cumhuriyet'in kuruluşunun tarihsel meşruiyetine gölge düşürmemek ve Türkiye devriminin geleceğini mayınlamamak için mutlak bir zorunluluktur. Benzer biçimde, bu tarihsel haksızlığın parçası olarak gündeme gelen "Tunceli" ısrarının kabul edilmiş bir tarafı yoktur. Kimi aydınların da, katliamı Cumhuriyet'in kazanımı olarak selamlaması, başlı başına bir utanç olarak görülmelidir.

11. Kürt sorunuyla ilgili çözüm odaklı bir belgede tarih anlatımına bu ölçüde gereksinim duyulması, Kürt sorununun aynı zamanda bir Kürt dinamiği olmasıyla ve çözümün taşlarının bugünden döşenmesi gerektiğiyle açıklanabilir. Taşıdığı çelişkilerin altında kalan Cumhuriyet, Kürt emekçileri ile Türk emekçilerinin birliğinin arasına bile isteye yerleştirilmiştir. Bununla birlikte, Cumhuriyet, halklarımızın birliği üzerinden yeniden ayağa kaldırılmalıdır. Kürt milliyetçiliği, Türkiye Cumhuriyeti'ni gayrı-meşru ilan etmekte ve Cumhuriyet'in temelde Kürt halkının inkarı ve yadsınması olduğunu ileri sürmektedir. Türk milliyetçiliği ise Türkiye Cumhuriyeti'nin ancak Kürtlere diz

çöktürerek var olabileceği palavrasını farklı üsluplarla gündemde tutmakta ve bunun “gereklerini” yerine getirmektedir. Bu iki milliyetçi yaklaşım ile ideolojik-siyasal hesaplaşmada mevzi kazanılmadan çözümün kapısı aralanamayacaktır. Kürt sorununun sosyalist iktidarımızda kolayca çözüme kavuşturulacağı gerçeği, emekçilerin birliğini sağlayan bir devrimci sınıf hareketi olmaksızın sosyalist devrimin muzaffer olamayacağı gerçeğinin karşısına konmamalıdır.

12. Kürtleri Milli Mücadele’den başlayarak sürekli olarak emperyalist projelere hizmet eden bir halk olarak gösteren milliyetçi kesimlerin bu çarpıtmayı destekleyecek kimi kanıtlar bulmakta zorlanmayacağı ortada olsa bile bu iddia temelsizdir. Çok sayıda Kürt, Birinci Dünya Savaşı’nı takip eden dönemde geniş bir coğrafyada İngiliz emperyalizmine karşı silahlı mücadeleye katılmış, sonraki dönemlerde Kürt ulusalcılığının belirlenimi altındaki birçok devrimci yaşamları boyunca anti-emperyalist bir konumlanıştan vazgeçmemiştir. Ayrıca bağımsızlık mücadelesinin zaferiyle kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin süreç içinde emperyalist sistemin parçası haline geldiği, ekonomik-siyasi-kültürel bağımlılığın giderek güçlendiği de unutulmamalıdır. Türkiye halen emperyalist suç örgütü NATO’nun üyesidir ve ABD emperyalizmi ile birçok bölgede stratejik işbirliği içindedir. Bugünkü sistemin savunuculuğunu ve bekçiliğini yapanların kimseyi işbirlikçilikle suçlama hakkı yoktur.

13. 1984’ten bugüne dek farklı biçimlerde sürmekte olan son kalkışma bugünkünden farklı koşullarda ortaya çıkmıştır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin emperyalist blok karşısında güçlü bir karşı ağırlık oluşturduğu bir uluslararası ortamda Kürt siyasi hareketi, 1960 ve 70’lerdeki sol birikimin bir uzantısı olarak Türkiye ve bölgenin siyasi dengelerine sert bir müdahalede bulunmuştur. 12 Eylül faşizminin işçi sınıfına, devrimci örgütlere ve bütün özgürlüklere dönük sistematik saldırganlığına o dönemin en kapsamlı ve etkili yanıtı olarak uluslararası sol kamuoyunda büyük bir destek ve kabul gören bu çıkış, darbeden sonra hızla etkisini yitiren ve 12 Eylül vahşetine tepki nedeniyle ülke bağı zayıflayan solu “ayrılıkçı” bir harekete tutunarak toparlanmaya yöneltmiştir. Öte yandan hem bölgesel dengelerin ayrılıkçı bir programın hayata geçmesine izin vermemesi hem de Kürt hareketinin birçok kadrosunun Türkiyeli ve emekçi karakter taşıması, hareketin hedefleri konusunda bir belirsizliğe ve zaman zaman derinleşen bir iç mücadeleye yol açmıştır.

14. Sovyetler Birliği’nin dağılması ile birlikte ABD’nin müdahale yeteneğinin artması bütün Kürt siyasi öznelerini etkileyen yeni bir bölgesel iklim yarattı. Devlet içinde son isyanın müzakereler yoluyla yatıştırılması ve Türkiye kapitalizminin bölgesel açılımlarında Kürt kartının kullanılması düşüncesinin uç vermesi bu döneme denk düşer. Ancak ne devlet ne de PKK bu tür bir güncellemeye hazır olduğundan, bu arayışı, şiddetin Türkiye’nin büyük kentlerine sıçradığı ve faili belli çok sayıda cinayetin “faili meçhul” sınıfına sokulduğu kanlı bir dönem izledi. 90’lı yılların ilk yarısında Kürt hareketinin Türkiye devrimci hareketi ile ilişkilendirme ve Türkiyeli bir çözüm için denemeler yaptığı da gözlenirken, ABD ile Avrupalı emperyalist ülkelerin Kürt sorununu kendi çıkarları doğrultusunda değerlendirmek için daha fazla inisiyatif aldığı görüldü.

15. Kürt hareketinin yönelimleri açısından son derece kritik olan bu dönem boyunca partimiz bir yandan HADEP yöneticilerine, binalarına ve yayın organlarına dönük

saldırılarına karşı dayanışmacı bir tutum sergilerken, diğer yandan özelleştirme, gericilik ve emperyalizm karşıtı bir ekseninde bir ittifakin oluşması için olanakları ölçüsünde çaba gösterdi. Bu çabaların 1995 yılında Emek, Barış, Özgürlük Bloku'nun kurulmasıyla somut bir ürün vermesinin temel nedeni, Kürt hareketi içinde bu ilkelere duyarlı bir eğilimin varlığıydı.

16. 1995 seçimlerinden sonra Kürt hareketinin liberal ve İslamcı etkilere daha açık hale gelmesi ve emperyalist ülkelerle ilişkilenede daha istekli olmasının bir gerekçesi, Türkiye sosyalist hareketinin Kürt hareketinin reel siyasette ve uluslararası alanda taşıdığı ağırlığa denk düşecek bir güce sahip olmamasıydı. Bu sorunu kendisine bağlı ve iliştilirilmiş bir “sol” yaratarak çözmeye kalkan Kürt hareketi, Türkiye solunun önemli bir bölümünü bugün de etkisini sürdüren bir çıkmazın içine sürükledi. Ancak Kürt hareketinin emperyalizm, kapitalizm, gericilik gibi başlıklarda aşırı pragmatik bir tutuma yönelmesinin temel nedeni, sınıfsal ayrışmayı geciktirerek bir ulusal hareket olarak kalma ısrarıydı. Oysa bir ulusal hareketin, çağımızda, siyasi ve ideolojik açıdan hem sermaye sınıfını hem de emekçileri temsil etmesi imkansızdır. Dolayısıyla Kürt hareketinin ideolojik yönelimleri, onun burjuva karakterinin güçlenmesine koşut olarak değişime uğramıştır.

17. Partimiz bu süreci, “ezilen ulusun haklılığı” gibi Marksizme yabancı bir ön kabulde değil, tarihselci bir bakış açısı ile ele alır. Kullandığı yöntemler, güncel siyasetteki alabildiğine sorunlu konumlanışların ötesinde, sınıfsal ve ideolojik olarak Kürt halkını temsil edemeyecek ama Kürt yurttaşlarımızın ciddi desteğini hâlâ alan bir siyasi çizgiyle ilgili olarak TKP kendi bağımsız değerlendirmesini yapar, başkalarının tercih ettiği dili kullanmaz, şu ya da bu duyarlılığın belirlenimi altına girmez.

10

18. TKP açısından emperyalizme, sömürü düzenine ve dinci gericiliğe karşıtlık esnetilebilecek ilkeler değildir. Özgürlükler ya da demokrasi adına bu ilkelerin geriye çekilmesi de olanaksızdır. Dolayısıyla TKP Kürt hareketiyle işbirliği ve ittifak gibi gündemleri kapatarak, Türkiye işçi sınıfının mücadelesinde önemli bir başlık olan Kürt yoksullarının örgütlenmesine yönelmiştir.

19. Bununla birlikte TKP, bugünkü düzenin “Kürtler” söz konusu olduğunda kendi sınır ve kurallarına dahi tahammül etmemesine ve kendisini Kürt olarak tanımlayan parti ve kişilere siyaset alanını kapatmasına duyarsız kalamaz. Parti kapatmalar, yaygın tutuklamalar ve kayyım uygulamaları iddia edildiği gibi “terörle ilişkili” olmaktan kaynaklanmamaktadır. Konu bugünkü düzenin bütün temel sorun başlıklarındaki sıkışmayla ilişkilidir. Nüfusun büyük çoğunluğunu yoksullaştıran bu toplumsal düzen fazlasıyla kırılıktır ve bu ülkenin bir gerçekliği olan “Kürt olgusu”nu ne yapacağını bilememektedir. Kürt milliyetçiliğinin “bize yer açmayan bir ülke var olmamalıdır” yaklaşımı ile Türk milliyetçiliğinin “diz çökmeyen bir Kürde burada yer yoktur” yaklaşımı çözümsüz bir soruna işaret etmektedir. Çözüm çok açık ki bu kırılıktan ve adaletsiz düzenin değişmesiyle birlikte gelecektir.

20. Türkiye Komünist Partisi, Türkiye kapitalizminin bölgesel ve uluslararası yayılma eğiliminden beslenen Yeni-Osmanlıcı politikalara karşı açık bir tavır içindedir. Parti, bu politikalarla kabuğunu çatlatmaya çalışan Kürt sermayesinin Irak ve Suriye'deki arayışlarının oluşturduğu rekabeti ezen ulus-ezilen ulus denklemi içine yerleştirmeyi red

deder. Irak'ta ve Suriye'de Kürt milliyetçiliği ile AKP eliyle yürütülen Yeni-Osmanlıcı politikalar işbirliği ve çatışma dinamiklerini aynı anda beslemektedir. Suriye'de bugün için ABD koruması ve desteği ile kendisini konsolide eden Kürt bölgesel yönetimi daha önce Suriye'deki merkezi yönetimin devrilmesi için yürütülen uluslararası operasyonda Ankara'nın yakın müttefikiydi. Dahası, Kürt hareketi, "çözüm süreci"nde Türkiye'nin bölgesel açılımlarına kolaylık sağlamak gibi bir görev üstlenmek üzereydi. İslamcılığın birleştirici rolüne ilişkin bugün de dillendirilmekte olan retorikğin kaynağında bu ortak misyon vardı. Partimiz emperyalist sistem içinde her başlıkta kendisini yeniden üretip birbirini besleyen sözde dostluk ve düşmanlıklara ilişkin toptancı bir yaklaşıma sahiptir. Hiçbir gerekçe, şu ya da bu ülkenin sermaye sınıfının yayılmacı tutumunu meşrulaştırmaz. Aynı biçimde emperyalist ülkelerle açık ya da örtülü işbirliğinin hiçbir mazereti olmaz.

21. TKP Kürt sorununun bugünkü düzen açısından çözümsüz olduğunu söylerken aynı zamanda Kürt olgusunu bir soruna dönüştürenin de bugünkü sömürü düzeni olduğunu ileri sürmektedir. Sosyalist devrim iddiasını taşıyan bir parti için Kürt olgusu bir sorun değil, bir gerçeklik, bir dinamiktir. Eşitliğin, kardeşliğin, adaletin, refahın, bolluğun, aydınlanmanın hüküm sürdüğü bağımsız ve egemen bir ülke için Kürt emekçilerinin mücadele ve katkısı vazgeçilmezdir. Bu yaklaşım doğal olarak, konuyu sınıfsal bir zemine taşımayı gerektirir. TKP saflaşmanın ve mücadelenin etnik kimlikler esas alınarak değil, sınıfsal bir temelde gerçekleşmesi için uğraşmaktadır. Bu anlamda, çatışma ortamında da "çözüm" süreçlerinde de kazanan, Türkiye'nin her tarafında ve Irak'ta büyük yatırımları bulunan, aşiret ilişkilerini kullanarak Kürt yoksullarını ucuz işgücü olarak kullanıp kandıran Kürt sermayedarları ya da zenginlerine ilişkin en küçük bir hassasiyetimiz olamayacağı gibi ideolojik ve siyasi pozisyonlarımızı mücadele yürüttüğümüz bölgenin etnik yapısına göre ayarlamak gibi bir oportünist tutum içine de giremeyiz.

22. TKP, Kürt emekçilerine odaklanmakta, bugünkü düzenin Kürt sorununu yeniden ve yeniden üretmesinin kaynağının sömürü ilişkileri olduğu gerçeğinden hareket etmektedir. Cumhuriyet tarihinin belli dönemlerinde ve son olarak 1980'lerle birlikte gündeme gelen köy boşaltmaları ve batıya göç olgusu, bir yandan birçok yerleşimin ortadan kaldırılması gibi siyasal bir amaca hizmet ederken diğer yandan sanayi ve hizmet sektöründe artan işgücü ihtiyacını karşılamak gibi bir işlev de gördü. Bugün Kürt işçilerin ağırlıklı bölmesi İstanbul başta olmak üzere batıdaki büyük kentlerde çalışmakta ya da iş aramaktadır. Aradan onca yıl geçmesine karşın, Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı kentlerde işsizlik ortalaması diğer illerden daha yüksektir. Türkiye kapitalizminin yoksul köylülüğü ucuz işgücü deposu olarak görmesinin sonuçlarını, güvencesiz ve esnek çalışma dayatmasını en yoğun bir biçimde hisseden Kürt emekçileridir. Özellikle inşaat sektöründeki işgücünün kayda değer kısmını Kürt işçiler oluşturmaktadır. Kürt işçilerin, Türkiye proletaryasının örgütlü siyasal mücadeleye en yakın kesimi olmaya devam ettiği hesaba katıldığında, Kürt hareketinin liberalizm ve milliyetçilik arasında salınan ve Kürt sermayesi ile Kürt yoksullarını bir arada tutmaya çalışan stratejisinin sonuçlarının vahameti daha iyi anlaşılır.

23. Oysa Kürt hareketi otuz yıl önce Türkiye emekçi hareketinde önemli bir kol oluşturmuştu. Bu kol kamu emekçilerinin sendikalaşmasında alan tutmuş, kimi sekt

örlere ve sendikalara radikalizm aşılması. Sonrasında hareketin bu duyarlılığı solmuş, emekçiler herhangi bir düzen partisinin kitle tabanından öteye bir anlam taşıamaz olmuştur. Giderek Kürtçülük, çok kültürlü ve çok etnisiteli Türkiye işçi sınıfının örgütlenmesinin önünde bir engel oluşturmuştur. KESK'in, egemen güçlerin önyak olduğu sağcı memur sendikalarının karşısında tutunamamasının nedenlerinden biri de kimlik mücadelesinin sınıf mücadelesinin önüne geçmesi ve zamanla onu boğmasıdır. Bugün Kürt emekçilerinin en önemli birikiminin HDP ve şimdi DEM yönetimindeki belediyelere çekildiği görülmektedir. Ancak sonuç olarak ortada büyük bir boşluk vardır. Seçimlerde ulusal kimliği için oy kullanan Kürt işçiler aslında siyasi olarak sahipsizdir. TKP bu çelişkili durumu, önünü kapatan bir faktör değil, emekçi kitlelere bir erişim olanağı olarak değerlendirmelidir.

24. Türkiye işçi sınıfı farklı dil ve kültürlerle sahip, etnik, ulusal ve kültürel çeşitlilik barındıran bir bütündür. Türkiye Komünist Partisi, emekçilerin adanilleri ve kendilerini tanımlarken uygun gördükleri kimliklerden bağımsız olarak işçi sınıfının öncü partisidir. TKP adanili ve etnik/ulusal kökenle ilgili özelliklerin, bir kesimin diğereine göre üstünlük veya aşağılama gerekçesi sayılmasını reddeder.

25. Komünistlerin öngördüğü, Kürt sorununda kalıcı çözümü sağlayacak süreç, sosyalist devrimin ilk aşaması olan siyasi iktidarın ele geçirilmesiyle birlikte her türlü etnik ayrımcılığın yasaklanmasıyla başlayacak; kapitalizmden devralınan sınıfsal eşitsizliklerin önemli ölçüde giderildiği toplumsal devrim sürecinde, etnik ayrımcılığın maddi zemini ve geçmişten gelen ideolojik önyargıların ortadan kaldırılmasıyla sürece ve komünist topluma giden yolda insanların etnik kökenine dair tüm kültürel unsurların siyasetin konusu olmaktan çıkmasıyla tamamlanacaktır. Sosyalist devrim, Kürt sorununun çözümü için ön koşuldur. Planlı ve kamu mülkiyetine dayalı bir ekonomi, hâlâ varlığını sürdüren aşiret yapısını ortadan kaldırmanın zeminini sunacağı gibi, Kürtlerin başka kökenlerden yurttaşlar gibi refaha ve eşitliğe ulaşmasının da alt yapısını sağlayacaktır. Bu bağlamda “bölgesel asgari ücret” ve benzer politikalarla Türkiye'nin belli bir bölgesini geriliğe ve yoksulluğa mahkum etmek için fırsat kollayan sermaye düzeninin tersine sosyalizmin seferber edeceği kaynaklar bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi için kullanılacaktır.

26. Partimizin Kürt sorununa yönelik öngördüğü çözümde ayrı bir Kürt devleti veya yerel özerklik ya da federatif bir yapı gündemde değildir. Emperyalizm ve Devrim teorilerinden ve günümüzün uluslararası gerçeklerinden bağımsız bir Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı ilkesinden söz edilemez. Partimiz açısından sosyalist devrimin asgari coğrafyası Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi sınırları, öngördüğü devlet biçimi de tüm yurttaşlarının etnik haklarını tanıyan, emekçi halkların birleşik bir örgütlenme ve mücadele içinde olduğu en devrimci ve gelişkin seçenek olan merkezi bir sosyalist cumhuriyettir.

27. Orta Doğu'da yüzlerce yıldır devletler Kürt egemenleriyle pazarlıklar yapmış, bazen tavizler vermiş, bazen de Kürt halkına zulüm uygulamıştır. Türkiye Cumhuriyetinin bu konudaki sicili de farklı değildir. Diğer yandan emperyalizm Kürt dinamiğini daima kullanılacak bir faktör olarak görmüş; bu kullanışlılık zaman zaman kimi Kürt öznelerin pazarlık gücünün artmasını ve bu öznelerin parçası ya da sempatizanı olan yoksul

Kürtlerin kendilerini “güçlenmiş” hissetmelerini sağlamıştır. Ne var ki, Kürt halkına, Kürt emekçilere bugüne dek herhangi bir muhatapları tarafından eşit ve saygın biçimde davranılmamıştır. Kürt siyasi hareketinin kaba pragmatizminde ve ittifak kurduğu sol önelere yönelik tahrip edici hoyratlığında, burjuva karakterli bir siyasi hareket olmasının dışında bu tarihsel deneyimden gelen ezberlerin de rolü vardır. Dolayısıyla devrime giden yolda da devrimden sonra da eşitlik ve saygı, devrimci öznenin Kürt sorununa yönelik siyasetinde en hassas olması gereken ideoloji unsurları olacaktır. Zira, tüm süreçte “içeriden” gelecek sabotaj ve provokasyonlar da muhtemelen bu başlıkta gerçekleşecektir.

28. Bu eşitlik ve saygının ideoloji alanındaki en önemli unsurlarından biri, kimliğin kendisini ifade etme aracı olan anadiline saygıdır. Sosyalizm açısından her emekçinin kendi anadilinde eğitim alabilmesinin yanı sıra bilim, sanat ve siyaset yapabilmesinin sağlanması temel ve tartışılmaz bir ilkedir. Sosyalist devrimin toplumsal aşamasında bu konuda gösterilecek özen ile Kürt halkının devrime kazanılması arasında çok güçlü bir bağ olacaktır.

29. Bugünkü düzen düşük yoğunlukla savaş ve çözüm süreçleri arasında salındıktan sonra “Kürt sorunu”na ilişkin baskı ve inkar politikalarını istikrara kavuşturma yoluna gitmiştir. Bu politikaların “güvenlik” gerekçesiyle meşrulaştırılmaya çalışılmasının sınırları vardır. TKP, emperyalist projelerin parçası olarak ya da o projelerle etkileşim halinde olan eylem ve konumlanışların bugünkü sermaye egemenliğine değil Türkiye’nin var oluşuna karşı olduğu gerçeğini veri olarak hareket eder. Ancak emperyalist sistemin bir parçası olan bugünkü Türkiye’de iktidarın Kürt halkı ve siyasetçisine karşı tutumunun bununla ilişkisi bulunmamaktadır. Tersine, Kürt halkının kendi dilini, gelenek ve kültürünü yaşama hakkını elinden almaya kalkan, insanların halaya durmasına dahi müdahale eden zihniyet bir yandan her tür adalet duygusunu ayaklar altına alan inkarcı bir tutumda ısrar ederken bir yandan da Kürt yoksullarını Türkiye’den soğutmakta, emperyalist güçlerden medet umar hale getirmektedir. TKP, milliyetçi ya da emperyalizm işbirlikçisi politikaların kuyruğuna takılmakla, adaletsizlik ve zorbalığa karşı tavır almak arasındaki farkı ayırt edecek deneyime sahiptir. Bu farkın ortaya çıkacağı zemin, şu ya da bu harekete dönük mesafeye değil, sınıf temelli politikaların belirleyiciliğinde gelişecek olan adalet ve hak arama mücadelesidir.

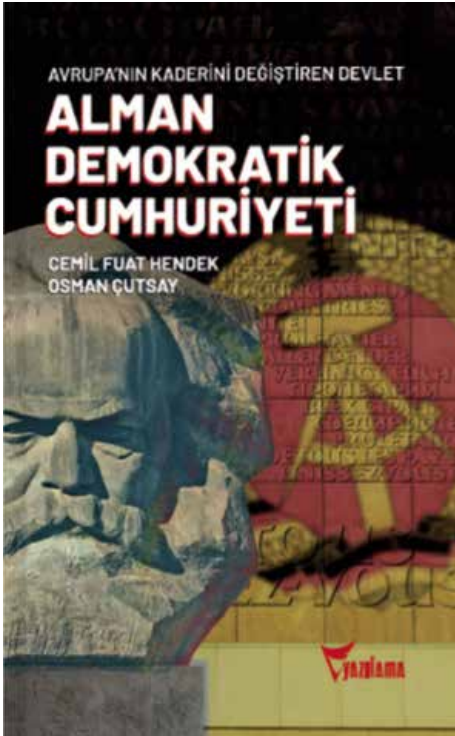
30. Parti bütün bu değerlendirme ve ilkeleri ışığında Kürt emekçilerinin örgütlenmesine özel bir önem verir ve gerekli kaynakları ayırır; sömürü düzeninin devamına, emekçileri bölmeye, emperyalist ülkelerin müdahale yeteneğinin artmasına zemin oluşturan Türk ve Kürt milliyetçiliğine karşı ideolojik ve siyasi mücadeleyi yükseltir; düzen siyasetinin Kürt sorununu güvenlik ve terör başlığına indirgemesinin karşısında durur; Türkiye devrimci hareketinin Kürt hareketi ve CHP’den bağımsızlığının sınıfsal bir mesele olduğunun altını çizer; partide daha fazla Kürt kadronun yetişmesi ve öne çıkması için koşulları yaratır, onların Kürt dili ve kültürüne hakim olmasını sağlar; Kürtlerin yoğun yaşadığı yerleşimlerdeki örgütlenme pratiklerine, semt evi, işçi evi ve köy evi deneyimlerine merkezi katkı kanallarını güçlendirir. ■

NEU NEU NEU NEU NEU NEU NEU NEU NEU NEU NEU NEU

Ein Buch über die DDR für diejenigen, die Türkisch können und sagen:

„Wir werden es besser machen!“

Der Staat, der das Schicksal Europas änderte

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE REPUBLIK

**Cemil Fuat Hendek
Osman Çıtsay**

Herausgegeben von **YAZILAMA**,
dem Buchverlag der
Kommunistischen Partei der Türkei
zum 75. Jubiläum der Gründung der DDR

Istanbul, Oktober 2024, 178 Seiten
Softcover
10 € (zzgl. Versandkosten)
Bestellung an: adc@tkp-deutschland.com

Dieses Buch erzählt die Geschichte eines sozialistischen Staates, der mit seinen Errungenschaften die Bundesrepublik Deutschland, den vorgeschobenen Grenzvorderposten des Imperialismus konfrontierte und sie zwang, in vielen Bereichen Schritte in Richtung „Sozialstaat“ zu unternehmen. Gleichzeitig war die DDR ein wichtiger Unterstützer der antiimperialistischen und kommunistischen Bewegungen auf der ganzen Welt.

In diesem Buch wird die kurze Geschichte der Deutschen Demokratischen Republik, sowohl ihre Errungenschaften, von denen einige für ihre Zeit als Wunder bezeichnet werden könnten, als auch die Schwächen und Fehler, die zu ihrem Untergang führten, analysiert.

In der Tat ist die Deutsche Demokratische Republik eine Quelle, die tiefgreifender Lehren für künftige Generationen in Bezug auf die Gründung des Sozialismus enthält.